Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 496 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1885 — (Ն. Տ.) 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885 — 30 ԶԻԼԳԱՏԷ 1320

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	դահեկան արժէք	200
» » վեցամսեայ	» »	100
» » եռամսեայ	» »	50
Դաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան	»	240
Դաւառաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրոց ճանգուռ ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գոլշէպալաշեան յէտամք, Դաբա-ութէյ, Տեյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԿԱՆ ՄԵԿԵՆԱՅՈՒԹԵԱՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՍԵՐԲ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆ

«Սերպ քաղաքագէտ մը» առ Թայմզ ուղղած է ընտիր և հետաքրքրաշարժ տեսութիւն մը սերպ ազգութեան դէմ ռուսքաղաքականութեան հնարքներուն վրայ։ Այս տեսութիւն պայծառ լոյս մը կուտայ Ռուսիոյ արեւելեան աշխարհավարութեան վերայ։ Կարեւոր կը համարինք նոյնութեամբ ներկայացնել զայն Արեւելքի ընթերցողաց։

Ա.

Զարին Քրեմնիերի վաղեմի քաղաքին մէջ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր այցելութիւն տալուն առթիւ ամենէն ոտիպողական խնդիրներէն մին սա է թէ։ Այդ տեսութեամբ պիտի մեղմանայ ասստրիական և ռուսական չհաուց հակառակութիւնը Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ զօրեղ և ճշմարտապէս անկախ սլաւական Պետութեան մը հաստատումն աւելի կ'արդիւէր քան կը քաջալերէր, բայց Սերպք ամեն երեւութից հակառակ յուսալով կը յուսային թէ բարի և համակրալից Զարն Ալեքսանդր Բ. ուրախութեամբ պիտի տեսնէր Սերպիոյ արդար բաղձանց ի կատար ածումը։ Մի կողմ թողլով իրենց լաւագոյն հոգու

ական թուով գերման արհեստաւորներ արտաքսուած են։

—Բեղրասուրկէն կը գրեն Հէյմի լրագրին թէ ներքին գործոց նախարարութիւնն որոշած է պալթիկեան գաւառաց (ուր կ'ապրէ գերման տարրն) ուսուցչական սեմինարներն և թեմական զբաղրոցներն իւր անմիջական իշխանութեան ներքեւ առնուլ, իսկ գաւառական դպրոցները տեղային ուսումնարաններու վարչութեան ձեռքը պիտի մնան։

—Նուշէին կը հեռագրեն Նովոյէ Աբուշէնէի թէ աւազակներու ստուար խումբ մը յարձակած է մերձակայ գիւղաքաղաքներէն միոյն աւանպետի տան վրայ և 10,000 ռուբլի կողոպտած են։

—Օգոստ. 18ին ալ Թիֆլիսէն քիչ հեռու աւազակներ յարձակեր են թղթատարութեան վրայ, սպաներ են թղթատարութեան պետն ու սպասաւորն և յափշակեր են 300 ռուբլի։

—Ռուսկի Կուրիէր կը ծանուցանէ թէ ներկայ կէս տարուան մէջ, այսինքն յունվարէն մինչեւ յուլիս ամիսը Ցինլանտիոյ մաքսերուն հասոյթն 7,042,271 մարքի կը հասնի։

—Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ հանրային կրթութեան նախարարի թոյլատուութեամբ նոր լեզուներու դասատուութեան համար մասնաւոր բարձրագոյն դպրոց մը պիտի հաստատուի. այս նորահաստատ վարժարանի նպատակն է պատրաստել հմուտ թարգմաններ և օտար լեզուաց դասատուներ։ Այդ տեղ ազատութեամբ պիտի կարենան ուսկնդրել ամեն անոնք որ կը փափաքին օտար լեզուներ ուսանիլ։

—Նովոյէ Աբուշէնէի մէջ կը կարդանք թէ օգոստ. 2ին Նուխիի շրջակայ վանքի մը մէջ Հայք ծեծ կերան Կիւի գիւղի թաթարներէն։ Այդ դէպքի մանրամասնութիւնը հետեւեալն է։ Այդ օրն վանքի մէջ կային 15 այր և 5 կին. սոցա ականջին աղերսուր մէջ մը կը հասնի յանկարծ։ Վանքէն ելնելով կը տեսնեն որ երեք թաթարներ անօգնական ծերուկի մը վրայ յարձակեր են։ Հայք օգնութեան կը հասնին խլեցնասկայն այս վարմունքը աւելի եւս կռուի առիթ կուտայ։ Շուտով մը 80ի չափ թաթարներ կը ժողվուին, կռիւը կը սաստկանայ և Հայերն որ սակաւիր էին չարաչար ծեծ կուտեն. Հայուհիներն կը փախչին կիրթան վանքի սենեակներու մէջ պատրաստարուել, վայրենի թաթարներն ալ զանեարքն ու պատահողները կոտրտելով ներս կը մտնեն անոնց ետեւէն. բարեբաղդաբար նոցա ընկերներէն մէկը կը համոզէ ետ դառնալ, որով կը յաջողի բազմութիւն չարեաց առաջքն առնուլ, և հայ աղջիկներն ու կիները բռնաբարուիլ ազատ պահել։ Շուտով վրայ հասաւ ոստիկանութիւն, որոյ աչքի առջեւ թաթարաց մարդոն առանց երկիւղի սկսաւ աղաղակել, թող կեանքերը կորչին աշխարհս, և ապա ցրուեցան։

—Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ Հելսինկիֆորսի մէջ Ալեքսանդր Բ. Կայսեր յիշատակարան մը պիտի կազմուի Զարի արձանէն և ուրիշ արձաններու չորս խումբերէ, որք արձանի պատուանդանը պիտի շրջապատեն։ Արձաններու այդ խումբերը խորհրդաւոր կերպով պիտի նշանակեն հայրենիք, գիտութիւն, խաղաղութիւն և աշխատութիւն։ Յիշատակարան շինութիւնը յանձնուած է Ցինլանտիոյ ամենանշանաւոր քանդակագործներ՝ Թաքանենին և Բուսնելքրին։

—Բեռլոյսպրէխկիէ Վոխոնոսթի կը յիշատակէ թէ մասնաւոր ընկերութիւն մը կը կազմուի ի Բեռլսպուրկ եւրոպական Ռուսիայէն ի Միգերիա շաբաթ տանելու համար։ Ասոր պատճառն այն է որ շաբաթի դինը չափազանց բարձրացեր է անդ։ Մի քանի դաւառներու մէջ շաբաթի ոման 3 ղրուշի կը հասնի։ Ընկերութեան նպատակն է շաբաթի գինը դիւրամատչելի ընել Սիբերիոյ բնակչաց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՐԻՒԵՐ

ՀԵՌԱԳԻՐ Է.ԶՄԻԱԾՆԷՆ

Ս. Սինոդի կողմէ եկած պաշտօնական հեռագիրը, զոր երէկ ծանուցինք, ֆրանսերէն խմբագրեալ է, և կ'ըսէ թէ «Կայսերական Կառավարութիւնը պաշտօնական գրով մը կ'ինձգնէ թէ Վեհ. Կայսրը բարեհաճած է երկու Բ՝ենդիպոտներէն Պեսարապիոյ Ա. ռաջնորդ Մակար Ս. Արքեպիսկոպոսն հաստատել Մայրագոյն Պատրիարք Էջմիածնի։ Զայս ծանուցանելով Ձեր Ա. մենապատուութեան և Ձեր միջոցաւ համբէն մերազնէից ի Թուրքիա, կը յարենք թէ Ս. Սինոդին այս նկատմամբ պաշտօնական գրութիւնն ի մօտոյ պիտի զրկուի Ձեզ։» Հեռագիրն ստորագրեալ է Դեր. Բարամեանց Մկրտիչ արքեպիսկոպոսէն։

Ինչպէս երէկ փութացեր էինք ծանուցանել, Խառն ժողովն այս առաւօտ Պատրիարքարանի մէջ Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ նիստ կը կազմէ, այս պաշտօնական զեկուցման վրայ խորհրդակցելու համար։

Խառն ժողովոյ անդամներէն ոմանք կ'ուզեն որ Ազգ. ժողովն անմիջապէս գումարի, պաշտօնական տեղեկութիւն ստանալու Կաթողիկոսական խնդրոյն ելից վրայ։ Ուրիշ անդամներ նախամեծար կը համարին խնդիրն Ազգ. ժողովոյն տանիլ Ս. Սինոդի խոստացեալ պաշտօնական գրութեան ժամանումն եւքը։

Խառն ժողովն իւր այս աւուր նիստի մէջ ուրիշ քանի մը կարեւոր խնդրոյք եւս պիտի զբաղի։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Կայսերական Պալատն Մառանապետ Օսման էֆէնտիին պարգեւել Օրթագիւղի տունը, զոր երբեմն պարգեւած էր հոգելոյս Պատրիարքին, և որ հանձնել մնացած էր Ն. Սրբազնութեան մահուամբ։

Հեռաւապէս, յիշեալ տունն ի վաճառ չպիտի հանուի Վ.էֆէնտի տէրերուն կողմէ։

Ն. Կ. Վեհափառութիւն բարեհաճեցաւ նաև հրաման ընել որ 1,700 ոսկի վճարուի Վ.էֆէնտի տերարդ, գումար մը որ տան արժէքը կը ներկայացնէ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն գրէթէ նոյնչափ գումար մը վճարել տուած էր նոյն տունը գնելու և հոգելոյս Պատրիարքին պարգեւելու համար։

Այս 1,700 ոսկւոյ կէսէն քիչ մը պակաս կը ստանայ Տիվրիկի ազգային Վ.էֆէքը. նոյն գումարին իրր մէկ երրորդը կը ստանայ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցն, և իրր մէկ չորրորդը պարտէր ստանալ Երուսաղեմատունը։ Բայց որովհետեւ, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Երուսաղեմատան Վ.էֆէքի իրաւունքը խնդրոյ տակ է, Երուսաղեմատունը դատ պիտի վարէ իւր իրաւունքն հաստատելու և իրեն պատկանող բաժինն ստանալու համար։

Իզմիրի Դաւառ. ժողովոյն հռչակաւոր բողոքին դէմ Իզմիրի ազգայնոց ոմանց կողմէ ի Պարիզ քարոզ ուղղեալ բողոքը կ'ըսէ թէ յիշեալ ժողովոյն բողոքն անընդունելի է, որովհետեւ նոյն իսկ ժողովոյն այժմեան կազմութիւնն ապօրէն վիճակի է։

Խօսք կայ թէ Դարակէօղեան եղբարք կը յօժարին 1,000 ոսկի վճարել ծանուցեալ կտակի խնդրոյն միանգամ ընդ միշտ կարգադրման համար, և թէ Բաղ. ժողովն այս խնդրոյ ելք մը տալու համար պէտք եղած խորհրդակցութեամբը զբաղեալ է։

Կը լսենք թէ Թուրք մը որ Բուլգարիի երկաթուղեայ վիճակահանութեան մեծագոյն թիւը շահած էր մօտերս, 12,000 ոսկի առաջարկեր է դնելու համար Պոլսոյ Թիճարեթ խանը, զոր Սովէլոյ Պատ. Ցանձնաժողովն ստացած է սովելոց հանդանակութեան մնացեալ գումարէն 6–7 հազար ոսկի վճարելով Բայց այս առաջարկութիւն չէ ընդունուեր Պատ. Ցանձնաժողովոյն կողմէ։

Մակար Սրբազանի կաթողիկոսական հաստատման առթիւ, Պ. Մ. Փորթուգալեան հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Աբգենի վերջին թերթին մէջ։

Աբգենի 3րդ. թիւը կարդացողներ գիտեն որ մենք ո՛չ Մակարեան ենք, ո՛չ Մելքիսեդեկեան. մեր համոզումն այն է թէ Խրիմեան Ս. Հայրիկն է արժանաւորագոյն եկեղեցականը Էջմիածնի Կաթողիկոսութեան։ Բայց հանգամանքները այնպէս բերին որ Խրիմեան չեղաւ Կաթողիկոս, այլ Մակար՝ որ թէեւ մեր ընտրելի չէ, բայց այսօր ազգին Կաթողիկոսն է ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ։ուսի մեղ ուրիշ բան չմնար անել բայց եթէ շնորհաւորել ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱՐ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ի հաստատութիւնը և ազգային ընդհանուր աջակցութեամբ այժ տալ կաթողիկոսական իշխանութեան, կամ թէ ապէս ասենք, պարտաւորցունել որ ազգին կենսական խնդիրները ազգին փափաքներին և պէտքերին համեմատ կարգադրուին։ Այժմ այլեւս վերցած է միջոցէն անձի խնդիրը. սկզբունքի խնդիրը կայ, Էջմիածնի Կաթողիկոսութեան բարոյական ազդեցութեան խնդիրը կայ զոր ընդհանուր աջակցութեամբ հարկ է զօրացուցել կարելի եղածին չափ։

Մենք դժգոհ էինք և ենք, ոչ այնչափ Մակար Սրբազանի ընտրութեան համար որչափ ընտրութեան եղանակին համար։ Մենք աւելի ի նկատի ունինք ընտրութեան սկզբունքի խնդիրը քան թէ ընտրեալը։ Եթէ ընտրեալը ազգին ուզածը չէ, պատճառը ընտրութեան սխալ եղանակն է որ անյարմար էր ազգին կամքը ներկայացուցելու։ Մենք դժգոհ ենք, բայց ոչ թէ Պետերբուրգի ընտրութենէն որ օրինաւոր է ըստ Պատժենիի, դի Կանոնագիրքը կը նշանակէ ընտրելի, և ընտրողը պարտաւոր չէ կանդիդատների մէջէն ամենէն շատ քուէ ստացողը ընտրել, այլ իւր հաճածը, ինչպէս որ Էջմիածնի Ընտրողական ժողովն ալ Թիւրքիոյ Ազգային ժողովի ներկայացուցած 3 ընտրելիներէն ամենէն շատ քուէ ստացողը, Խրիմեան Սրբազան Հայրիկը, իւր կանդիդատների ցանկին մէջն անդամ չմտցուց, նորա քուէների առաւելութիւնը ի նկատի չառաւ։ Մենք դժգոհ ենք, ոչ թէ օգոստոսի ընտրութենէն, այլ բուն այդ ընտրութեան տեղի տուող ապրիլի ընտրութենէն, Էջմիածնի մէջ կատարուած մակրութիւն մը ցոյց կուտայ Իզմիրի նախորդ կուսակալին նկատմամբ։

Ամերիկեան դեսպան Պ. Քօքս երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆաքրի պէյի հետ։

Վեհ. Սուլթանը լսելով որ Հասէքիի կանոնց հիւանդանոցի տնօրէն Ալի էֆէնտիի նիւթական վիճակը գոհացուցիչ չէ, հաճեցաւ հրամայել որ հազար ղրուշի յաւելուամ մը յինի նորա ամսականին վրայ։

Սղերդի կառավարիչ Բէյշատ պէյ շարթուան մէջ իւր պաշտօնատեղին կուգեւորի մայրաքաղաքէն։

Բրուսիոյ Երկրագործական նախարարին ի Կ. Պոլիս այցելութիւնը թէեւ մեծ ուշադրութիւն չգրաւեց ատ, սակայն կարծուածէն աւելի կարեւորութեան արժանի անձնաւորութիւն մ'էր Տօքթ. Լիւսիւս։

Անհուն հարստութեան տէր անձ մ'է. բայց այս իբր երկրագործական գարգաց մը կը նկատուի. գլխաւոր կէտը սա է որ Պիզմարք իշխանին մերերիմ և խորհրդակից բարեկամն է։

Պէրլինի բժշկական Համալսարանին մէջ իւր ուսումն աւարտելէ յետոյ, ուր Տօքթէօրի վկայական ստացաւ, Պ. Լիւսիւս իւր Սաքսոնիոյ ընդարձակ կալուածները քաշուեցաւ ուր կը պարապէր երկրագործական աշխատութիւններով, և Պիզմարք իշխանին թախանձանօք ակամայ ստանձնած է Բրուսիոյ Երկրագործական նախարարի պաշտօնն։ Հետեւաբար Դէրմանիոյ նախարարապետին կատարեալ վստահութիւնը գրաւող այսպիսի անձի մ'այցելութիւնն ի Կ. Պոլիս՝ մանաւանդ արդի պարագայից մէջ՝ առաջնակարգ կարեւորութիւն մը կ'ստանայ։

Կ'ըսուի թէ մօտերս չինական դեսպանութիւն մը պիտի գայ ի Կ. Պոլիս, որոյ պաշտօնը պիտի լինի դաշնակցութիւն մ'առաջարկել օսմանեան կառավարութեան, ասիական խնդրոյ կարգադրութեան համար։

Այս որոշման շարժառիթի կը կարծուի Անգլիան որ, ինչպէս կը ծանուցանեն Փարիզի թերթերը, ինքն ալ պաշտպանողական և յարձակողական դաշնագիր մը կնքեր է Չինական Կայսրութեան հետ։

Եէնի–Ճամիի նամակատան մէջ տեղի ունեցած 1500 ոսկւոյ գողութեան վրայ Կ. Պոլսոյ ելմտական քննչին ձեռամբ բացուած քննութիւնն յառաջ կը տարուի, առանց տակաւին արդիւնք մը տալու։ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսն հրամայեր է յիշեալ պաշտօնատարին քննել միանգամայն թղթատարական և հեռագրական վարչութեան մէջ տեղի ունեցած ինչ ինչ զեղծմանց պատճառները։

Չարի կը համարինք կենսագրական քանի մը համառօտ տեղեկութիւններ հրատարակել Սբր Հէնրի Տրըմմնտ Ուոլֆի վրայ, որոյ արտասովոր պատուիրակութեան պաշտօնն Վեհ. Սուլթանի մտ, համայն Եւրոպայ ուշադրութիւնը գրաւած է այս պահուս։

Սբր Ուոլֆի հայրն էր վերապատուելի Տօքթ. Ուոլֆ՝ երբեմն Պրէուէրս կղզւոյն (ի Սոմերսէթշայր), որ հրէաութենէ դարձած էր ի բողոքականութիւն, և ամուսնացած էր Անգլիոյ ազնուապետական դասէն վիպական աղջկան մը հետ։

Սբր Տ. Ուոլֆ ծնած է 1830ին ի Մալթա և այժմ յիսուն և հինգ տարեկան է։ Մեծ յաջողութեամբ իւր ուսումն ստացած է Բիւկէլիի վարժարանին մէջ ուսմամբ իրմէ քանի մը տարի առաջ եկած է Պ. Վասիլիեան՝ Լոնտրայի ֆրանսական այժմեան դեսպանն, և ուր իւր գլխաւոր ուսուցիչներէն մին էր հանգուցեալ Տօքթ. Թէթ որ ապա եղաւ Արքեպիսկոպոս Բէնթերբրիի։ Տասն և եօթ տարեկան հասակին Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան ծառայութեան մտաւ և հինգ տարի յետոյ Թլեմանսի դեսպանատան կցորդ եղաւ։ Քսան երկու տարեկան էր, երբ Լորտ Մալմզպուրի՝ արտաքին գործոց նախարար ընտրուելով՝ Լոնտրա կոչեց զայն և իրեն մասնաւոր քարտուղար անուանեց։ Այդ պաշտօնէն անցաւ Գաղղիական նախարարութեան պաշտօնատունն, Սբր Էտուարտ Պիզվէր Լայթլնի նախարարութեան օրով և 1860ին, Իոնեան կղզիները զրկուեցաւ պատուիրակի պաշտօնով։

Երբ 1864ին Անգլիոյ թեւարկութիւնը վերցաւ այդ կղզեայ վրայէն, Սբր Ուոլֆի պաշտօնէ քաշուեցաւ։ Տաս տարի յետոյ, վերստին հանրային կենաց մէջ մտաւ իբր Խորհրդարանի անդամ Քրիսթչըրչ գաւառին կողմէ և 1878ին Արեւելեան Բումելի զրկուեցաւ բրիտանական պատուիրակի պաշտօնով։ Անդ առիթ ունեցաւ բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել օսմանեան պաշտօնատարաց հետ։ Անգլիական մամուլը կ'ըսէ թէ Սբր Ուոլֆի նշանաւոր ծառայութիւններ մատոյց յանձամբ Թուրքիոյ. հաւանական է սակայն որ ամենէ առաջ խորհեցաւ այդ ծառայութիւնները մատուցանել Անգլիոյ որ վերադարձին վարձատրեց զինքը Բաղանեաց կարգի պատուանշանով։

1880էն ի վեր, Սբր Ուոլֆ Անգլիոյ Խորհրդարանին մէջ կը բազմի Բորիթըմութի քաղաքին կողմէ։ Պահպանողական երեսփոխան մ'է։ Գործի ատենարան մ'է և կոյսակ կը խօսի ու հաճութեամբ կը լսուի, վասն զի խօսք կառնու այն ժամանաւոր խնդրոց վրայ միայն զորս խոստապէս ուսումնասիրած է։

Իւր գիւանագէտ՝ վարժեցուցած է անգլիական կառավարութիւնն իւր խորհրդոց հետեւիլ յաճախ, և հաւանական է որ իւր ներկայ պատուիրակութեան ելից համաձայն գծուի Անգլիոյ այժմեան նախարարութեան ծրագրին եգիպտական խնդրոյն մէջ։

Սբր Ուոլֆ գրագէտ մ'է միանգամայն իւր մեծանուն նախահօր Հորաս Ուոլբոլի նման։ Պ. Լէսբրի մէկ գործը թարգմանած է Միւէզի ղեանցին վրայ և գրած է նաև պատմութիւն մը «Նաբոլէոն յէլչա Կղզի» անուն։ Այս երկու գործոց մէջ ալ յոյժ հետաքրքրաշարժ և նորանոր տեղեկութիւնք կը գտնուին։

Առեւտրական և երկրագործական նախարար Սուպհի փաշա նախընթաց օր կայս. պալատը գնաց իւր շնորհակալութիւնը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին՝ որ բարեհաճած էր Օսմանիէի ականակուռ պատուանշանը շնորհել Ն. Վսեմութեան։

Թուրք օրիորդաց Արուեստից Վարժարանի տարեկան մրցանակաբաշխի հանդէսը կատարուեցաւ այս երկուշաբթի ի ներկայութեան խուռն բազմութեան յոր գլխաւոր տեղը կը գրաւէին թրքաց բարձր դասու պատկանող տիկնայք՝ ճոխ արդուզարդիւք։ Կը նախագահէր առեւտրական և երկրագործական նախարար Սուպհի փաշա։

Հանդէսը բացուեցաւ աշակերտուհւոյ մը կողմէ արտասանեալ հակիրճ ու սիրուն ճառով մը, որուն պատասխանեց Վսեմ. նախարարն։ Ապա սկսաւ մրցանակաց բաշխումն որ տեւեց մինչեւ իրիկուն, վասն զի դիշերային և ցերեկեայ աշակերտաց ընդհանուր թիւը կը հասնի 300ի։

Ընտիր ասեղնագործութիւնք՝ որոց շատերուն վրայ բանուած կը տեսնուէին արաբական գեղեցիկ գրութիւնք, ի տես դրուած էին և հանդիսականաց զմայլանքը գրաւէին։

Աղեքսանդրիայէն սեպտ. 1 թուով կը հեռագրեն թէ Հնդկաստանի անգլիական հրամանատար Սբր Ֆրէտերիք Բոպէրթս անդ հասեր է և կը կարծուի թէ երկար ժամանակ պիտի մընայ յեգիպտոս ուր կոչուած յաջորդելու է Լորտ Ուոլսլիի։

Ֆէնէրի Պատրիարքարանի Սինոդն իւր վերջին նստին մէջ Բոնեւալի մետրապոլիտ ընտրեց Կորիձալի մետրապոլիտը Տ. Տորոթէոս, իսկ այս վերջինին յաջորդ կարգեց Բանթիի մետրապոլիտը Տ. Ֆիլոթէօս։

Յունական Բ՝ենդիպոտ–Բէյլ՝ լրագիրը ծանրակշիռ լուրեր կ'ստանայ պուլղարօ–ռումանական սահմանագլխէն։ Ռումանիացիք բռնութեամբ տիրեր են Արապ–Թապիա տիրոցին որոյ յիշատակութիւնն յաճախ եղած է 1878էն ի վեր։

Արապ–Թապիան՝ Սիլիսթրէի ամենէն մեծ և զօրաւոր ամրութեանց մին է, Դանուբի ալ եզերաց վրայ կառուցեալ, որ Սիլիսթրէի բերդին վրայ կը նայի։ Ռումանիացիք առաջին անգամ տիրեցին անոր Պէրլինի դաշնագրոյն սահմանագրուելէն յետոյ, իբր ման Տորբուճայի հողն, մինչ Պուլղարք կը պահանջէին իրենք տէր ըլլալ անոր, և ասկից վէճ մը ծագեցաւ Ռուսիոյ հետ որ Պուլղարիոյ յաւակնութեանց ոյժ կուտար։ Ռումանցիք այդ ամրոցը թողին 1879 փետրուար 24ին, և մեծ տերութիւնք յանձնաժողով մը կարգեցին յանձնաժողով քննութեան համար որ ռումանական կառավարութեան նպաստաւոր լուծում մը ստացաւ։ Ռուսիա այս որոշման հակակրեցաւ 1880 յունիսին, և սակայն պուլղարք շարունակեցին տէր մնալ ամրոցին։

Վերջին օրերս Սիլիսթրէի պահպանն զօրքը Շումլա գնացած լինելով անդնային մարդանաց մասնակցելու համար, Ռումանցիք յարմար առիթ գըտան Արապ–Թապիա մտնելու։ Հետեւաբար Օսմերոլոյ պահպան զօրաց դունդ մը սահմանագլխէն անցնելով, վանեց պուլղար պահակներն և բռնութեամբ տիրեց ամրոցին։

Կըսուի թէ երկու կողմէ ալ բազում մեռեալք և վիրաւորեալք կան։

Այս առթիւ ալ ընդ ալոյ զրոյցներ կը շրջին։ Կըսուի թէ Պուլղարիոյ պատերազմական նախարարութիւնն հրաման տուեր է քանի մը վաշտ զօրաց Շումլայէն և Վառնայէն Սիլիսթրէ երթալ և գրաւել Արապ–Թապան։ Կըսուի նաև թէ ամբողջ պուլղարական բանակը Շումլա համախմբուելով, դէպ ի սահմանագլուխը կը յառաջանայ։

Այս առաւօտ ժամը 2½ին Գաղագիւղ, Դրզըլ–Թօբրաքի կողմէ Օխլամուրզէչլիէսի թաղն հրդեհ ծագեցաւ, երբեմն Եվտական նախարար Վսեմ. Զիւհտի էֆէնտիի գեղեցիկ ապարանքն որ Պոլսոյ ամենէն հոյակապ և ընդարձակ շէնքերէն մին է։ Հրդեհը ծագեցաւ ապարանքին վերի յարկէն և երեւ ժամուան մէջ մոխիր դարձուց ամբողջ շէնքն որ պարտէզներով շրջապատեալ լինելով, հրդեհը չկրցաւ ծաւալիլ ուրիշ կողմ։

Սուրիոյ կուսակալութիւնը ծանուցած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Եւրոպայէն եկող ուղեւորք 12 օր քարանթին չսպասելու համար ուղղակի եգիպտոս կերթան և հոն 6–7 օր միայն քարանթինա սպասելէ յետոյ շոգենաւ նստելով Սուրիոյ ելերքը կելնեն. բաց ասոնք լուր առնուած է թէ Իտալիայէն և Ֆրանսայէն եկող ուղեւորք ցամաքի ճանբով Թրիէստ կերթան և անտի կուղեւորին ի Թուրքիա։ Մայրաքաղաքիս Առողջապահական Խորհուրդն այս նկատողութեանց առթիւ իւր երեկի նստին մէջ որոշած է որ եգիպտոսէն ուղեւորող նաւերն 5 օր քարանթինայի ենթարկուին, իսկ Թրիէսթէն ցամաքի ճանբով եկող ուղեւորք եւս չորս օր քարանթինա սպասեն, ինչպէս կոպասեն Վառնայէն եկող ուղեւորք։

Կարնոյ գաւառին մէջ սայլանիգ կենդանեաց լաւ տեսակներն որոշելու պաշտօնով այս օրերս մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ մասնագէտ անասնաբոյժ Ահմէտ Ալի պէյ։

Առեւտրական և երկրագործական նախարարութիւնն հրահանգ տուած է որ եթէ այդ կենդանեաց փնտռուած տեսակներն հոն չգտնուին, Ալի պէյ երթայ գտնել զանոնք Զըլտրի և Կարսի կողմերն։

Վերաքննիչ Ատենի անդամներէն Մուսթաֆա, Բիւշտի և Պէքիր Սբրքը էֆէնտիներն օրք ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էին, ապաքինած լինելով ի. բենց պաշտօնի գլուխն անցան։

Պուլղար թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Հիրշ ի մտոց Փիլիպէ պիտի երթայ, ուստից Սոֆիա պիտի անցնի։

Քանի մ'օրէ հետէ Իզմիր կը գտնուի Ամսթէրտամի հնագիտական Համալսարանի ուսուցիչ Պ. Ալլար Բիէրսոն։ Այս գիտնականն այցելած է արդէն մայրաքաղաքս ու Պերգամայի հնութիւններն եւ մտադիր է այցելել նաև Փոքր Ասիոյ զանազան քաղաքներն հնագիտական խուզարկութիւններ կատարելու համար։

Կ. Պոլսոյ հոլանտական դեր–հիւպատոս Պ. Ժաք Թէթօ նախընթաց օրը մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ։

Պուլղարիոյ իշխանին եղբայր Ֆրանսուա Ժոզէֆ իշխանն՝ որ երկու օր մայրաքաղաքս մնալէ յետոյ մեկնեցաւ ի Շումլա, ներկայ պիտի գտնուի պուլղարական բանակին արեւելեան բաժին աջային մասղանց որք պիտի աւարտին սեպտ. 12ին ընդհանուր զօրահանդէսով մը։

Կը յիշուի թէ Պ. Զելիչ իւր կարգադրման առթիւ, միջապէս մ'ունեցած էր Զ. Շէրէանակի Թագաւորութեան նախագահ Պլաք պէյի հետ որ գաւառներու մեջտեղամբ զրաստներէն դուս վանած էր զայն։ Հաբէնէն կ'իմանայ թէ յիշեալ պարոնը Պետական Խորհրդոյ դատական ճիւղին առջեւ ի դատ հրաւիրեր է զՊլաք պէյ, իբր ընդունած հարուածներուն պատճառաւ։ Միւս կողմէ Թագաւորական Վսեմ նախագահն ալ Բերայի Պատժական Առաջին առեւս հրաւիրեր է զՊ. Զելիչ իրեն ներկայանալ և անարգալից խօսքեր ուղղելու նեղուն համար։

Նախընթաց դիշեր երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է Սելանիկի մէջ։

ԹՐԱՄՈՒԷՑԻՑ ԸՆՆԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՀԱՍՈՒՑԱԿ

1885 Օգոստոս 1էն մինչեւ 31

	Օրական	Ամսական
Պէշիքթաշի գիծ	5518.27	171066.30
Ս.քսերայի »	5132.85	159118.30
Շիշլիի »	6067.73	188099.30

Տնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԻ

Կ. Պոլիս
1885 Սեպտեմբեր 7

28 Օգոստոս-1885

ԶՈՒՄՈՒԹՅՈՆ ԸՍՏ ԱՌՈՒՆՈՒ ԱՌՈՒՆՈՒ ՑՈՒՑԱԿԱՎԱՆՈՒԹՅԱՆ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, 27 Օգոստոս

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔՈՒՄ

Տարեկան 8 Նոտաներով, 6 ռուբլի։
Կիսամյակ 3 Նոտաներով, 3 ռուբլի։
Մեկ ամիս 1 Նոտաներով, 10 ռուբ։
Տարեկան 8 Նոտաներով, 4 ռուբ։ 30 կոպեկ։
Կիսամյակ 3 Նոտաներով, 2 ռուբ։
Մեկ ամիս 1 Նոտաներով, 80 կոպ։

Հասցեն՝ Թիֆլիս, Ավլաբարի Գ. Ֆոստոյան։

Ամսագրի հրատարակությունը սկսվել է 1876 թվականին։

ԶՈՒՄՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆԸ

(ԳՈՒՄԱՐՅԱՆ ԳՈՒՆԿԱՆԵՐԻՆ)

879	2839	69	31 2320
3095	1293	2737	1633 1373
1385	2620	274	2989 2966
3749	104	2,29	1732 1777
1668	3306	125	1480 2985 186
1503	667	620	2909 2091 706
1863	53	1392	3786 838 2813
1682	2858	2998	2764 467 591
730	726	136	1609 1387 1505
2022	2378	1378	1005 696 1375
137	1829	1597	1478 1063 2918
1720	1415	14	2740 466 560
45	3466	67	187 1291 317
3090	1290	3039	1643 1372 800
3036	1320	2377	291 4 1747
1464	2642	2973	993 320 23
980	1292	1888	1003 1425 1066
2011	958	395	312 403 1843
1565	462	2074	92 2940 2991
2308	3119	1439	664 1973 2203
80	1042	1857	2263 1756 2647
1072	1331	336	616 1300 2664
4,5	2331	1904	630 492 2287
218	1437	3489	1803 599 1434
1448	2900	1493	1795 1389 2121
402	1052	3790	2446 1154 2741
116	3486	2805	1401 435 516
446	2674	1626	1076 1010 3031
930	899	1703	2506 75 1364
2049	1194	2220	2650 1996 1380
2915	2896	924	1778 2830 2735
2827	672	217	1997 1427 2207
1109	2792	970	302 665 2227
1403	1057	1012	1856 2936 334
1968	237	2693	77 276 3702
1844	1685	637	1684 1173 268
2504	252	2224	158 2246 1127
2265	2383	1491	1499 229 1709
1914	1885	3700	111 981 1765
2267	2850	3499	2270 1054 1700

Ս. Ամիրաղով Ը. Ալեքսանդրով
Գ. Ալեքսանդրով Ս. Ամիրաղով

ԳՈՒՄՈՒԹՅՈՆ ԸՍՏ ԱՌՈՒՆՈՒ ՑՈՒՑԱԿԱՎԱՆՈՒԹՅԱՆ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, 27 Օգոստոս

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔՈՒՄ

Տարեկան 8 Նոտաներով, 6 ռուբլի։
Կիսամյակ 3 Նոտաներով, 3 ռուբլի։
Մեկ ամիս 1 Նոտաներով, 80 կոպ։

Հասցեն՝ Թիֆլիս, Ավլաբարի Գ. Ֆոստոյան։

Ամսագրի հրատարակությունը սկսվել է 1876 թվականին։

Ս. Ամիրաղով Ը. Ալեքսանդրով

ԳՈՒՄՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆԸ

(ԳՈՒՄԱՐՅԱՆ ԳՈՒՆԿԱՆԵՐԻՆ)

879	2839	69	31 2320
3095	1293	2737	1633 1373
1385	2620	274	2989 2966
3749	104	2,29	1732 1777
1668	3306	125	1480 2985 186
1503	667	620	2909 2091 706
1863	53	1392	3786 838 2813
1682	2858	2998	2764 467 591
730	726	136	1609 1387 1505
2022	2378	1378	1005 696 1375
137	1829	1597	1478 1063 2918
1720	1415	14	2740 466 560
45	3466	67	187 1291 317
3090	1290	3039	1643 1372 800
3036	1320	2377	291 4 1747
1464	2642	2973	993 320 23
980	1292	1888	1003 1425 1066
2011	958	395	312 403 1843
1565	462	2074	92 2940 2991
2308	3119	1439	664 1973 2203
80	1042	1857	2263 1756 2647
1072	1331	336	616 1300 2664
4,5	2331	1904	630 492 2287
218	1437	3489	1803 599 1434
1448	2900	1493	1795 1389 2121
402	1052	3790	2446 1154 2741
116	3486	2805	1401 435 516
446	2674	1626	1076 1010 3031
930	899	1703	2506 75 1364
2049	1194	2220	2650 1996 1380
2915	2896	924	1778 2830 2735
2827	672	217	1997 1427 2207
1109	2792	970	302 665 2227
1403	1057	1012	1856 2936 334
1968	237	2693	77 276 3702
1844	1685	637	1684 1173 268
2504	252	2224	158 2246 1127
2265	2383	1491	1499 229 1709
1914	1885	3700	111 981 1765
2267	2850	3499	2270 1054 1700

Ս. Ամիրաղով Ը. Ալեքսանդրով

ԳՈՒՄՈՒԹՅԱ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Թարգմանիչ

Կ. Ս. ԻՖԹԻՃԵԱՆ

Հրատարակիչք

Ն. Կ. ՊԼԻՊԼԻԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ

Երրորդ հատորն՝ որ 72 մեծ և փոքր պատկերներով զարդարեալ է և 408 երեսէ կը բաղկանայ, աւարտած լինելով՝ կը վաճառուի ի դին 30 ղրուշ։

Չորրորդ հատորին բաժանորդագրութեան դին է կանխիկ 25 ղրուշ։

16 երեսէ բաղկացեալ մէն մի թերթն 50 փարայ։

Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքը միատեղ հաշուելով մէկ հատորին դինն է 30 ղրուշ։

ԼՈՖԹԸՆ ԵՒ ՉԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՅ

ՓԻԼԻՊՊԷԻ ԳՈՒՐՈՒՄԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

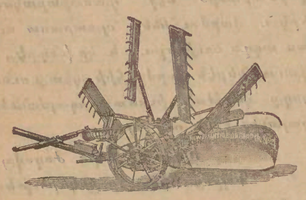

«ՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը կրէ 300 օխա։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը եւրոպայաւորեալ է։ Գնողն իրը գոհ չմնայ, կրնայ հետ առնուլ իւր սակն։

502

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թէ՛ իրենց և թէ՛ իրենց զաւակաց համար՝ Մէրիւ ձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր ստոյգ զրաւնոց պատճառաւ։ Փարիզի գեղագործ Մէնէյ Մէրիւ–յէն իւրէ բնական մասէ նոյն ծագումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւրէ (թխսպոյն ճշմարիտ իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամէն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ուշ մին։ Արդարև բնաւ յատաղ չբերեր տատրոքի յոդնութիւն, և ամենամարտուկ տան, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէնէյ շաբարհաւոի կամ Մէնէյ հաբերու (փոքր շաքարհաւոր մանկանց համար)։ Ձեւին տակ։

Այդ Շաքարհաւոր ամենազգալ դարման են ընդդէմ սրեան պակասութեան, վատութեան, դեղնութեան, դիրքի հիւանդութեանց, արեան տիրապետման, տարաքնմանց, ուժահատութեան, սխորժակի պակասութեան, ծերոց տիրութեան, և կը զարգացնեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը։

Մէնէյի շաքարհաւոր ամենամարդկային մանկան ամենամարդկային մանկան ամենամարդկային մանկան